

Chapitre 1 : A WURU WURU

1. Ndani

Awuru wuru ayeke gbungo li ti azo na ndo ti mbeni téné wala mbéni yé so a dé ayinga nda- ni pépé, si ayéké swa na popo ti azo.

2. Gunda ni na maïngo ni.

Wuru wuru a londo na mbeni zo, boungbi ti azo, mbeni ndo kwa wala na ngoi ti mbeni kpalé. Wuruwuru so a ba guigui ndali ti in- gango ndo, salango yé mbilimbili so a tia azo, nga na nzara ti bé ti zo so a ngba na hondén- goni, si a yéké maï na mèn nga na yanga ti azo, na ya ti a fonono nga na ngbanda tërè.

3. A kpale ti wuru wuru (conséquences né- fastes de la rumeur)

- Wuru wuru a lingbi ti ga na sioni na ya ti kodro,
- A pusu zo ti sala yé ti ngangu,
- A sala si bé ti zo nzé,

A buba dutingo ti azo na ya ti sewa nga na ti kodro.

Ti kanga légué na a kpalé so a lingbi ti si wala ti sala si amai pépé, ayé ti salango ni a yéké so:

4. A ngombo ti kiri na akpalé ni na péko (stratégies)

Ta téné wala wataka, ayéké nzoni é gbu li tié wala é tiri na awuru wuru na légué ndé ndé.

- E Gui ti yinga ::wuru wuru ayeke nyé ?
- E Gbu li na ndoni.
- E Gui ndani.
- E Kin polélé téné ti wataka.
- E Dutu kpo na kpengba lé ti zia wuru wuru ni a miro lo mveni, tonga na é ba é téné a lingbi ti ga na kpalé pépé.
- E Inga ta téné na ndoni polélé.
- E Tiri na ni tongana ayéké wataka.

Si tongana ayéké ngangou na yé ti yinga yé na ndoni, é tiri gi na gundani.

A téné ti gbungo li na ya ti a kété kundu (Exercice en carrefour):

Ala Soro mbéni téné ti wuru wuru so a swa na ndo so ala yéké da.

Na légé wa si wuru wuru so a maï si a mu ndo ? A kpalé so a si na péko ni ayéké nyé ? A Kodé so ala tiri nani ayé Nyé ?

Chapitre 2 : FANGO MBANGA HIO NA A BANGO NDO SO A KANGBI POPO TI AZO. (préjugés et stéréotypes)

A. NDANI

1. Fango mbanga hio

A ga na péko ti gbungo li pépé wala téné so a wu na ndo ti ambeni azo kozoni awé.

2. Bango ndo so a ga na kangbi.

Bango ndo sengué séngué na ndo ti azo, so luti na ndo ti yé so a ngba lakwé lakwé. Ta- pandé ni : wali alingbi ti manda yé, ti sala kusala tongana koli pépé. Kusala ti lo gi na yanga ti da. Fango mbanga hio na a bango ndo so a kang- bi popo ti azo, a yéké a mbupa so a gwé légué oko. Mé kozoni, gondani a yéké a yé so zo a ma nabé nani ; usséni a luti na ndo ti a yé so a téné kozoni awé. So ti fa a téné, a gondani na maïngo ni ; a kpalé na a ngombo ti tiringo nani a gué oko.

B. GONDANI NA MAÏNGO NI

1. Gondani.

- Kangbingo ti azo na ya ti kodro, abibé so a londo na ya ti séwa na légué ti a yé ti ndara na ti kodro.
- Kpéngo azo so ayéké ndé na é (koli, wali, molengué, mara ndé).

Kpalé ti yengo da na ayé wala ngobo so a yéké ndé na légué ti yingango ndo ti zo.

2. A Légué ti maïngo ni (Vungango ni).

- Na popo ti zo na zo.
- Na légué ti a singa.

Na légué ti songo so a bungbi azo, nga na a ndo kua.

C. A kpalé

Fango mbanga hio na kangbingo popo ti azo na ndo ti ambéni bango ndo, a lingbi ti ga na kpalé séni na ambéni kpalé tongana :

- Bango téré ti mo sengué na lé ti azo,
 - Kobéla ti li,
 - Bé nzé,
 - Dutingo gui mo oko (yongoro),
 - Kangbingo popo ti azo,
 - Salango yé ti mbilimbili pépé,
- A yé so a tambula nzoni pépé (échecs).

D. A kodé ti tiri na nani.

E téné kozoni, ambupa ti fango mbanga hio na ti bango ndo so a kangbi popo ti azo a ga na a kpa- lé so akpa téré. Anda, kozo mbupa ni, zo a lingbi ti hon ndoni ; si ussé mbupa ni, zo a lingbi gui ti tiri na ni. A légué ni a yéké so :

- Mo Kpé salango yé nga na dutingo so a fa mbang a ti zo hio wala so a kangbi popo ta azo.
- Mokéakusalasoadunabétizoasioni nzara na téré ti amba ti lo.

Tongano legué ni a yéké, mo tengbi lé ti azo so a yéké fa mbanga hio, si bango ndo ti ala nga ayéké kangbi popo ti azo (séwé, songo ti mo...).

REFERENCES

- DANIEL DE TORRES BARDERI, Manuel anti-rumeurs. Strasbourg, 2018, téléchargeable au lien [https:// rm.coe.int/manuel-anti-rumeurs/16808a4545](https://rm.coe.int/manuel-anti-rumeurs/16808a4545).
- CENTRE CATHOLIQUE UNIVERSITAIRE DE BANGUI, Manuel d'éducation à la paix à l'usage des formateurs en Centrafrique, Editions-Jésuite-CCU, Bangui, 2018.

Buku so a ba gigi ndali ti avaka-da Nzapa ti Kaga-Bandoro, Bambari na Alindao so a yéké sala kussala maboko na maboko na ndo kwa so a yeke ba ndo na ndo ti siriri 'Service civile pour la Paix'.

DIOCESE KAGA BANDORO - DIOCESE BAMBARi - DIOCESE ALINDAO

Cette publication a été financée par des fonds du Ministère fédéral de la Coopération Économique et du Développement de la République Fédérale d'Allemagne.

AGIAMONDO

zfd
Ziviler Friedensdienst
Service civil pour la paix
Nous ne craignons aucun conflit.

BMZ
Bundesministerium für
wirtschaftliche Zusammenarbeit
und Entwicklung

**GBUNGO LI NA NDO
TI A WURU WURU.
FANGO MBANGA HIO NA NDO TI
AZO NGA NA KANGBINGO POPO
TI AZO NA NDO TI AMBENI BANGO
NDO.**

**I KANGA LEGE
NA A
WURU WURU**